

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **A. C.**, zastoupen JUDr. Lenkou Pavlovou, advokátkou se sídlem Praha 5 - Zbraslav, Palác Patium, Žitavského 496, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 17. 3. 2005, č. j. 15 Az 262/2003 - 22,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 17. 3. 2005, č. j. 15 Az 262/2003 - 22 **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 2. 9. 2002, č. j. U-597/VL-08-P16-2000 (v rozsudku krajského soudu nesprávně uvedeno UI-597/VL-08-P16-2000), jímž bylo řízení o azylu zastaveno podle § 25 písm. d) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění zákona č. 2/2002 Sb. (dále jen zákon o azylu).

Rozsudek krajského soudu vycházel ze skutečnosti, že žalobce byl předvolán k doplnění pohovoru na den 2. 8. 2002, a to na adresu Ž., L. 163, na níž se měl podle svého prohlášení zdržovat. Vzhledem ke sdělení pošty, že se na této adrese nezdržuje, byl znovu předvolán na den 30. 8. 2002, a to postupem podle § 24 odst. 2 zákona o azylu, tj. uložením a oznámením o uložení vyvěšeném v pobytovém středisku. Za nerozhodné soud označil

oznámení o změně adresy pracovníci střediska, neboť souhlas se změnou hlášeného pobytu mu byl udělen až dne 14. 3. 2003.

Stěžovatel proti tomu v kasační stížnosti namítá, že žádost o udělení azylu podal z důvodů obav o svůj život, neboť je kurdské národnosti. Dne 7. 4. 2000 s ním byl proveden pohovor za přítomnosti tlumočnicka. Poté bylo řízení zastaveno. Jeho žalobu krajský soud zamítl, aniž se vypořádal s žalobními námitkami, zejména ve vztahu k porušení procesních pravidel. Správní orgán totiž v řízení nezjistil správně skutečný stav věci podle § 3 odst. 4 správního řádu a řízení zastavil pro nedostavení se k pohovoru, o němž však stěžovatel nevěděl. V době doručování se již na adrese, na níž byl formálně hlášen (Ž., L. 163) nezdržoval, ale od konce května 2002 se zdržoval v T., Č. L. 840/21 a tuto adresu oznámil ústně pracovníci pobytového střediska v Č. Ú. při pravidelném prodlužování průkazu žadatele. Současně jí i předal listinu, na níž byla nová adresa napsána a teprve poté změnu adresy formalizoval prostřednictvím cizinecké policie. Pracovnice odboru azylové politiky tak znala novou adresu a není rozhodné, že v tu dobu stěžovatel ještě nedodržel podmínky pro změnu registrace. Pokud tedy předvolání k pohovoru bylo zasíláno na původní adresu, činil tak správní orgán s vědomím, že se tam nezdržuje, a pro následně zvolený způsob dodržování nebyly splněny podmínky. Stěžovateli rovněž není známo, že druhá pozvánka byla skutečně vyvěšena v pobytovém středisku a žalovaný se k tomu v řízení nevyjádřil. Stěžovatel považuje rozsudek krajského soudu v hodnocení námitek proti doručování za nepřezkoumatelný, právní posouzení doručení za nesprávné. Soud zcela opomenul žalobní námitky porušení § 3 odst. 1 správního řádu a § 22 odst. 1 zákona o azylu, neboť jeho právo na poskytnutí tlumočnicka bylo porušeno. Rozhodnutí o zastavení řízení bylo stěžovateli předáno za účasti tlumočnicka z jazyka německého a v důsledku toho ani nepochopil, že řízení bylo zastaveno. Důsledkem zastavení řízení bylo vyloučení stěžovatele z působnosti Úmluvy o právním postavení uprchlíků, která tím nebyla přednostně aplikována. Nebylo tak zkoumáno, zda porušením pravidla *non refoulement* nebude stěžovatel vystaven pronásledování a nebyl zohledněn názor Vrchního soudu v Praze vyjádřený v rozsudku ze dne 22. 7. 1994, č. j. 6 A 590/93 - 25. Proto navrhuje zrušení rozsudku krajského soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení. Současně požádal o přiznání odkladného účinku proto, že mu měl být udělen azyl nebo na něho měla být vztažena překážka vycestování.

Žalovaný ve svém vyjádření popřel opodstatněnost kasační stížnosti, neboť jeho rozhodnutí i rozsudek soudu odpovídá zákonu. Poukázal na podklady založené ve správním spise podporující názor o splnění podmínek pro zastavení řízení. Navrhl zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozhodnutí krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatel, aniž své námitky podřadil příslušným zákonným ustanovením, fakticky namítá nesprávné právní posouzení věci [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], porušení zákona při zjišťování skutkového stavu věci, pro které měl soud správní rozhodnutí zrušit [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.] a vady soudního rozhodnutí, které se nevypořádalo se všemi žalobními námitkami [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].

K tomu ze správního a soudního spisu vyplynulo, že stěžovatel byl dne 10. 1. 2000 vrácen orgány SRN po ilegálním přechodu státních hranic z ČR do SRN a bylo mu uděleno správní vyhoštění na dobu 10 let. Pak podal žádost o azyl. V návrhu uvedl, že měl problémy s policií, proto dne 2. 12. 1999 odcestoval z Turecka, a to přes Rumunsko, Maďarsko, Slovensko, Čechy až do Německa, kde však byl zadržen a 1 měsíc vězněn. Ve vlastnoručním rozvedení důvodů žádosti uvedl, že nemohl žít v klidu, bojovníci PKK přicházeli do vesnice a s vyhrůžkami vyžadovali jídlo, přitom pomáhat jim bylo zakázáno. Byl také kvůli tomu opakovaně předveden vojáky na četnickou stanici, kde byl pro pomoc PKK mučen. Nevěděl, co má dělat, a proto vlast opustil. Jeho přáním je zbavit se utiskování. Při pohovoru dne 7. 4. 2000, prováděném za účasti tlumočnicka v tureckém jazyce, uvedl, že je kurdské národnosti a v Turecku probíhá boj mezi PKK a tureckými vládními orgány. Povstalci je terorizují a vládní vojska je podezírají ze spolupráce s povstalci. Byl opakovaně vyslýchán a bit pro propagandu povstalců, tu však neprováděl, do politiky se nezapojoval, protože nechtěl bojovat na žádné z těchto stran. Konkretizoval dobu zadržení, místo, průběh výslechů a mučení, s tím, že pokud by podepsal, že povstalcům pomáhal, šlo by o trestný čin a mohl být uvězněn. Toho se obával, a proto si opatřil doklady na cizí jméno a utekl.

Žádost o povolení pobytu v soukromí podal dne 21. 8. 2000 na adresu T., P. H. 230/12, dne 23. 1. 2002 požádal o změnu adresy na Ž., L. 163 a prohlásil, že se na této adrese bude zdržovat. Dne 12. 7. 2002 mu bylo zasláno předvolání k jednání do P. Č. Ú. na den 2. 8. 2002. Na doručence je uvedeno sdělení pošty “Zpět, adresát nebydlí, ověřeno u majitelky“. Další předvolání k pohovoru na den 15. 8. 2002 bylo uloženo u pověřeného pracovníka P. Č. Ú. a oznámení bylo podle záznamu vyvěšeno dne 2. 8. 2002 a svěřeno 12. 8. 2002. Další předvolání na den 30. 8. 2002 bylo podle záznamu ve spisu uloženo u pověřeného pracovníka v P. a oznámení vyvěšeno dne 19. 8. 2002 a svěřeno 29. 8. 2002 (úřední záznamy na čl. 46, 49 spisu). Řízení bylo zastaveno dne 2. 9. 2002 pro opakované nedostavení se k pohovoru a stěžovateli bylo rozhodnutí předáno dne 3. 10. 2002. V záznamech o pobytu žadatele je od 23. 1. 2002 uvedena adresa Ž., L. 163, záznam cizinecké policie ze dne 7. 10. 2002 o prověřování adresy Č. l. 840/21, T. a sdělení ze dne 6. 11. 2002 o neudělení souhlasu k přihlášení na této adrese, načež MV tento nesouhlas sdělilo dne 7. 11. 2002 žadateli. Po dalším prověření a předložení nájemní smlouvy byl souhlas s pobytem na této adrese udělen dne 14. 3. 2003. Dopisem ze dne 27. 4. 2003 adresovaným žalovanému se žadatel omluvil za neúčast na pohovoru a za skutečnost, že nenahlásil novou adresu, a dotazoval se na možnost nové azylové žádosti.

Proti rozhodnutí o zastavení řízení o azylu stěžovatel podal opravný prostředek, v němž uvedl, že žádá, aby jeho dopis nebyl odmítnut, protože jinak nebude klidný. Po doručení dopisu na 2-3 dny onemocněl a zpanikařil, což je jeho chyba, za niž se omlouvá. V doplnění žaloby namítl porušení § 3 odst. 4 správního řádu, neboť k naplnění podmínek pro zastavení řízení nedošlo. Na adrese v Ž. se nezdržoval od května 2002, což sdělil pracovníci

pobytového střediska a předal jí papír s napsanou novou adresou. Na její upozornění pak učinil kroky ke změně adresy. Žalovaný porušil § 24 zákona o azylu, nebyly splněny podmínky k doručování podle tohoto ustanovení a rovněž si není vědom, že by výzvy byly v pobytovém středisku vyvěšeny. Přitom v řízení jeden pohovor absolvoval a své povinnosti plnil. Žalovaný také nespecifikoval důvod zastavení řízení, ust. § 25 písm. d) zákona obsahuje více důvodů. V jeho případě došlo i k porušení § 3 odst. 1 správního řádu a § 22 odst. 1 zákona o azylu. Rozumí pouze kurdsy nebo turecky, přitom s ním bylo jednáno česky a německy, a tlumočnický při pohovoru byl Bulhar hovořící turecky, z čehož vznikaly potíže. Rozhodnutí o zastavení řízení převzal za přítomnosti tlumočnicka z jazyka německého, proto vůbec nepochopil, že řízení bylo zastaveno. Poukázal i na Úmluvu o právním postavení uprchlíků, z jejíž působnosti byl vyloučen, a na rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 7. 1994, č. j. 6A 590/93 - 25 upozorňující na možný nesoulad důvodů k zastavení řízení s Úmluvou. Další důvody doplnil při sdělení souhlasu s projednáním věci bez nařízení jednání dne 11. 7. 2003. Soud žalobu jak výše uvedeno zamítl.

Zastavit řízení podle § 25 odst. 1 písm. d) zákona o azylu (ve znění rozhodném v r. 2002) je mj. možno v případě, že žadatel o udělení azylu se bez vážného důvodu opakovaně nedostavuje k pohovoru, když taková povinnost je mu uložena ust. § 23 odst. 2 téhož zákona. K naplnění podmínek pro zastavení řízení je tedy třeba nedostavení se k pohovoru, a to opakovaně – tedy nejméně ve dvou případech, a navíc nedostavení se nesměl bránit žádný závažný důvod. Prvotním předpokladem ovšem je řádná vědomost o pohovorech, tedy že žadatel o azyl byl o pohovorech v souladu se zákonem vyrozuměn. To stěžovatel popírá, neboť mu bylo doručováno na adresu, o níž pracovnice pobytového střediska věděla, že se na ní nezdržuje, a při dalším doručování si není vědom vyvěšení v pobytovém středisku.

Podle § 24 odst. 1 zákona o azylu se písemnosti doručují do vlastních rukou žadatele o udělení azylu. Teprve pokud se písemnost takto nepodařilo doručit, přichází v úvahu doručování uložením v přijímacím nebo pobytovém středisku, kde je žadatel o udělení azylu hlášen k pobytu, nebo v ministerstvem určeném azylovém zařízení, je-li hlášen k pobytu mimo azylové zařízení. Oznámení o uložení nedoručené písemnosti se vyvěsí v přijímacím nebo pobytovém středisku na úřední desce. Nevyzvedne-li si adresát zásilku do 10 dnů od uložení, považuje se poslední den této lhůty za den doručení, i když se adresát o uložení nedozvěděl. Stejně se postupuje v případě, že je hodnověrně zjištěno, že se žadatel dlouhodobě nezdržuje v místě, kde je hlášen k pobytu a že místo jeho pobytu není známo (odst. 3 téhož ust.).

Stěžovatel naposledy před zasíláním pozvánek k pohovoru oznámil adresu Ž., L. 163, s tím, že se na ní bude zdržovat, a tato adresa byla také ve spise žalovaného evidována. Stěžovatel neuvádí, kdy oznámil v pobytovém středisku novou adresu, nelze to odvodit ani z jeho tvrzení o prodlužování průkazu žadatele o udělení azylu, neboť ten se v té době vydával s dobou platnosti na celé řízení (§ 57 odst. 5 zákona o azylu), povolen pobyt na adrese Č. l. 840/21, T. mu byl až 14. 3. 2003. Oznámení o změně adresy přitom podle § 77 odst. 2 zákona o azylu bylo nutné učinit písemně nejpozději 15 dnů před změnou místa, a to místně příslušnému oddělení cizinecké policie. Zákon také stanovil náležitosti takého oznámení a možnost změny vázal na udělení souhlasu. Z toho, že cizinecká policie prováděla šetření na nové adrese v listopadu 2002, lze soudit, že v té době o změnu stěžovatel požádal, tedy že tak učinil v návaznosti na rozhodnutí o zastavení řízení a nikoliv dříve, zejména pak z ničeho neplyne, že tak jakoukoliv formou učinil před zasláním předvolání na pohovor. Proto žalovaný po té, kdy bylo první předvolání na den 2. 8. 2002 poštou vráceno se sdělením, že na

udané adrese se nezdržuje, postupoval v dalším předvolání jako vůči osobě na ohlášené adrese se nezdržující (§ 24 odst. 2, 3 zákona o azylu.). Tímto způsobem postupně stěžovatele předvolal dvakrát (na 15. 8. a na 30. 8.). Vyvěšení oznámení v pobytovém středisku je doloženo úředními záznamy ve spise, o nichž nelze pochybovat jen na základě pochybnosti vyslovené stěžovatelem, který ani netvrdí, že v době vyvěšení pobytové středisko navštívil. Skutečnost, že se o vyvěšení, a tím ani konání pohovoru, nedozvěděl, pak není rozhodná.

Krajský soud ovšem tento skutkový stav v napadeném rozsudku nesumarizoval, pouze stručně a neúplně poukázal na obsah žaloby a na vyjádření žalovaného. Nelze tak proto vůbec zjistit, jak dospěl k závěru o naplnění podmínek pro doručování podle § 24 odst. 2 zákona o azylu (z něhož vycházel), a tím pro zastavení řízení. Stručné údaje, z nichž dovodil splnění podmínek totiž nemají oporu ve spise, ani v rozhodnutí žalovaného. Jak je zřejmé ze skutkového shrnutí i z rozhodnutí žalovaného, důvodem pro zastavení řízení bylo nedostavení se k pohovorům dne 15. 8. a 30. 8. 2002. Krajský soud ovšem tvrdí, že to bylo nedostavení se k pohovoru ve dnech 2. 8. a 30. 8. 2002. Předvolání na den 2. 8. 2002 ovšem nebylo uloženo v pobytovém středisku s oznámením o uložení podle § 24 odst. 2 zákona o azylu (č. l. 45 spisu) a není zřejmé, co je podkladem pro opačný závěr soudu. Za stavu tak, jak je soud popsal ve svém rozsudku, nedošlo k naplnění podmínky opakovaného nedostavení se k pohovoru. Ze skutečností zřejmých ze spisu lze předpokládat, že žalovaný doručoval na den 15. a 30. 8. podle § 24 odst. 3 zákona o azylu (toto ustanovení ovšem soud vůbec nezmínil).

Předpokladem postupu podle § 24 odst. 3 zákona o azylu ovšem je hodnověrné zjištění dlouhodobého nezdržování se v místě hlášeného pobytu a neznalost místa pobytu. K hodnověrnosti zjištění o dlouhodobém nezdržování se v místě pobytu srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 11. 2004, č. j. 1 Azs 46/2004 - 71 ([www. nssoud.cz](http://www.nssoud.cz)). Tyto skutečnosti krajský soud vůbec nehodnotil, ač byly namítány. Za takové hodnocení nelze považovat zmínku o tom, že není relevantní námitka oznámení změny pobytu pracovníci pobytového střediska. Pobyt žadatele o azyl je upraven zákonem, stejně tak jako jeho změny, a rozsudek krajského soudu zcela postrádá právní argumentaci, o kterou toto své vyjádření opřel.

Závěr soudu o splnění podmínek pro doručování podle § 24 odst. 2 zákonu o azylu, a tím i pro zastavení řízení je nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost. V této námitce je třeba stěžovateli přisvědčit, byť zčásti z jiných než namítaných důvodů. K nepřezkoumatelnosti rozsudku Nejvyšší správní soud přihlíží podle § 109 odst. 3 s. ř. s. i nad rámec kasačních námitek, proto je její konkrétní obsah v daném případě nerozhodný. Námitka podle § 103 odst. 1 písm. d) je proto důvodná.

Stěžovatel soudu dále vytýká, že přehlédl nedostatek náležitostí rozhodnutí žalovaného, ač byly opravným prostředkem (žalobou) vytýkány. V doplnění opravného prostředku také poukázal na to, že ust. § 25 písm. d) zákona o azylu obsahuje více alternativ. Soud pouze konstatoval, že podmínky § 25 písm. d) zákona o azylu byly naplněny opakovaným nedostavením se k pohovoru a na základě dříve zjištěných skutečností nebylo možno o žádosti rozhodnout. Ust. § 25 písm. d) ovšem skutečně obsahuje další alternativu nesoučinnosti, která může být důvodem pro zastavení řízení, a to neposkytování informací nezbytných pro spolehlivé zjištění skutečného stavu věci. Soud se ovšem s touto námitkou nevypořádal, ač stačilo poukázat na to, že z rozhodnutí žalovaného je zřejmé, že k zastavení řízení došlo podle § 25 písm. d) zákona o azylu právě pro opakované nedostavení se k pohovoru, přičemž byly uvedeny termíny 15. 8. a 30. 8. 2002.

Prisvědčit je třeba stěžovateli i v tom, že se soud nevypořádal s žalobními námitkami proti porušení jeho procesních práv (právo na tlumočníka) a s námitkou porušení Úmluvy o právním postavení uprchlíků, a to právě aplikací ustanovení o zastavení řízení. Žádnou z těchto námitek ani nezmínil, natož aby k nim zaujal jakékoliv stanovisko.

Je zcela nerozhodné, zda by tyto žalobní námitky byly či nebyly úspěšné. Opomenutí žalobních námitek je vadou řízení způsobující nepřezkoumatelnost rozhodnutí pro nedostatek důvodů (k tomu srovnej rozsudek Nejvyšší správní soud ze dne 8. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73 zveřejněný pod č. 689/2005 Sb. NSS). I to je naplněním kasačních důvodů podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

U rozhodnutí nepřezkoumatelného lze těžko vážit důvodnost námitek dalších, byť lze podotknout, že krajský soud nebyl oprávněn zkoumat naplnění podmínek pro udělení azylu, neboť předmětem jeho přezkumu bylo rozhodnutí o zastavení řízení.

Rozsudek krajského soudu však jako nepřezkoumatelný musel být ze shora uvedených důvodů zrušen a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení, při němž je vázán právním názorem zde vysloveným (§ 110 odst. 1, 3 s. ř. s.)

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. krajský soud v novém rozhodnutí.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. srpna 2006

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu